

# PRIZMA

## RÉDEY TIVADAR\* VERSEI

---

\* **Rédey Tivadar** (1885-1953) író, lírikus, kritikus, esszéista [Az Új Magyar Lexikon halálozási dátumként tévesen az 1948 évszámot tünteti fel]

A Széchényi Könyvtár igazgatója, a Magyar Tudományos Akadémia tagja (1938), a Vajda János Társaság tagja, a Napkelet folyóirat kritikai rovatának vezetője. Az MTA tagjai sorából 1949-ben (az MTA számos más tagjával együtt) törölték. 1989-ben az MTA rehabilitálta és tagságát visszaállította.

Főbb munkái: *Prizma* (verskötet, 1910), *Péterfy Jenő* (tanulmány), *Kritikai dolgozatok és vázlatok* (tanulmánykötet), *A Nemzeti Színház története* (1937)

Rédey Tivadart a gyermekkorából származó barátság fűzte Babits Mihályhoz. A Buday László utcában lakott feleségével, Hoffmann Máriával és sógornőjével, Hoffmann Edit művészettörténésszel (1888-1945). Lakásukat az irodalmi és művészeti élet sok képviselője látogatta. Rédey Tivadar árnyképét sógornője, Hoffmann Edit készítette el. Lásd Tolnai Gábor: *Árnyból szőtt lelkek* (Corvina, 1988.)

## **TARTALOM**

Anyámnak

### **A TE ZONGORÁD**

VISSZAJÁR A MULT.  
JÓ ESTÉT  
LESZ VALAKIM.  
PLEIN AIR.  
A SZAVAD.  
LÉGYOTT HÁRMASBAN.  
ŐSZI SZERENÁTA  
TOUR DE MAIN.  
ELZÜLLÖTT...  
SIRATÓ.  
EGYRE TÁVOLABB TETŐLED.  
ÁHITAT-ÓRÁN.  
A TE ZONGORÁD.  
IGY, EGYEDÜL.

### **ATTITÜDÖK**

GRIZELDISZ.  
LÉLEKHARANG.  
A BIBLIÁS EMBER.  
MAGNA PECCATRIX.  
VERSAILLESI IDYLL.  
SCIROCCO.  
GOUNOD-DALLAMOK.  
KRIMI SZONETT.  
LOVAS-PORTRAIT.  
NEVETŐ SZALON.  
A LEVÉLSZEKRÉNY.  
HAMLET.

### **CHIAROSCURO**

ÉNEK EGY NYITOTT ABLAKRÓL.  
CAPRICE EN BLEU.  
HANGFOGÓVAL.  
SZŐNYEG-FILOZÓFIA.  
SONNET CONSOLANT.  
PASSI-FLORA.  
CHANSON SANS PAROLE.  
REQUIEM.  
TARPATAK.  
NOSZTALGIA.  
LAMENTOSO.  
ÖRÖK FÉLUTON.  
GROTESQUE.  
EGY SZÁL RÓZSÁVAL.  
VÁDAS ESTÉN.

### *Anyámnak*

Régi mesék a régi pamlagon...  
Anyám mesélt; és látom magamat,  
Amint csodát-csodálva hallgatom.

- Édes anyácskám, lásd: ma én mesélek,  
Távol vidékről hoztam halk mesét,  
Csodás vidékről... úgy hívják, hogy: élet...

Te hozzád térnek meg ez árva versek  
- (Ez az ezerkettedik éjszaka) -  
A te fiad az elvarázsolt herceg.

Bár köntösének éke semmi sincs -  
Én jó anyácskám, te vagy a tudója,  
Hogy: gazdag ez a mesebeli princ!

Egy csók, egy rózsá nála kinccsel ér fel, -  
Élete sem más: fáradatlan út  
Hamupipőke pöttön cipőjével...

Uttalan útján ma te hozzád tér meg,  
Anyám, nincs idő, nincsen messzeség, -  
Elhervad minden, ám örökre élnek:

A régi pamlag, a régi mesék - -

## **A TE ZONGORÁD**

## **VISSZAJÁR A MULT.**

Van úgy, hogy csókra visszajár a mult.

De csókjának már méze semmi sincsen,  
A csókja hervadt... Mégis untalan  
Miért leselkedik hát a kilincsen?

Ajkát (min ajkam csókolni tanult!)  
Kelletlen csókra mért nyújtja felém most  
Én régi, megunt szeretőm: a mult?...

## **JÓ ESTÉT**

Mért este jöttél?...

E néma boltívek alatt én  
Rég elfeledtem: mi a napfény,  
Ez örök árnyu cinterem  
Minden színt szürke foltta mos szét -  
(S az én szemem, szegény szemem  
Egy régi fénytől kapatos még!)

Jó estét - így köszönsz belépve, -  
Hadd maradok itt te veled...  
Jó estét - felelek.

S elindulok lassan elédbe,  
Kezem-kinyujtva, botorkálva,  
Mint, ha kilép a napsugárba  
Ki bus börtönfalak között él...

Mért este jöttél? - -

## **LESZ VALAKIM.**

Nincs több tavirózsám, illatos füvem  
- A tó befagyott, a rét letaroltan, -  
A nyár termését könnyelműen,  
Vétkesen elpazaroltam...  
Az utolsó koszorút,  
Melyen a nap heve már nem lángol,  
Fantasztikusát, szomorút:  
Dércsípte piros hederából  
S halovány fagyöngyből -  
Mimóza, a homlokodra tűzöm föl...

Nem adhatok a nyár dús diszébül:  
Fogadd el e füzért. Kései ékül  
Im ily ábrándos diadémot illeszt  
Mély árnyu hajad selymére kezem.  
(- Fénysáv suhan át a hideg lemezen,  
Míg fémkeretes tükrödbe tekintesz.)  
- - S lesz valakim! lesz!...

Lásd, ezután koldus-borúsan  
Nem állok a ködben fakó örök-árván:  
Piros alkonyidon - az őszi borúban -  
Tükre előtt, repkény-koszorúsan,  
Mimóza vár rám...

## PLEIN AIR.

Elnyújtott, tompa kocsizajban  
A füst-belepte Sziv-utcán át -  
Oldaladon némán haladtam.  
S te korholtál: „Egy élet vár rád...  
Nagy szó és szép szó: egy élet vár!  
Egy élet: száz színes ígéret...  
Ne rázd fejed, hogy: érted nem kár -  
Ifju s erős vagy... S vár az élet!”  
- Egy társzekér, mely zsákot hurcolt,  
Elvette hangod tiszta ércét,  
S a muzsikátlanná fakult szók  
Vivódó lelkem összevérzék.  
Hallgattalak csak, önfeledten,  
S e bus, vezeklő pillanatban  
Valami nagy, szent hívés ébredt bennem,  
Hogy: igazad van... Igazad van...  
- S kikanyarodtunk a fasorba.  
Dél volt. Jöttek a bolti lánykák.  
És a tavasz hajadra fonta  
Ködhálós, pászmás glóriáját.  
Egy barackfa kihajló galyján  
Felpattant az első virágrügy,  
S egy tornyos villa ereszalján  
Felharsant az első madárfüttty.  
- S te csak beszéltél: sulyos vádak  
Hullottak vén fejemre bőven -  
Ó de szavad most szállva szárnyalt:  
Ezüstösen. Csilingelően.  
- S már én, e rózsás pillanatban,  
Csak szemed néztem: milyen mély s nagy -  
Csak azt, hogy villogó fogad van -  
Csak azt, hogy: szép vagy... Azt, hogy: szép vagy...

## **A SZAVAD.**

A szavad néha oly merev, mikéntha  
Minden betűjét sziklafalba vésnék.  
- S szavad titkok fátylát lebbenti néha.

Ilyenkor benne földereng a mélység,  
Ilyenkor benne föleseng szived -  
És hallani a szavad szivverését.

Játszin peng néha, mint ajzott ideg,  
Évődés nyilát szertezáporozván, -  
Majd márványsúlyu és márványhideg.

- De hogyha lelked' hírhozója hozzám,  
Akkor tördelve, álmodón suhan:  
Mint eltévedt, halk melódia-foszlány,  
Mint fáradt gordonka-futam...

## LÉGYOTT HÁRMASBAN.

Mimózát közrefogták: zongorázzék;  
Unszolta sok szives szavu rokon, -  
S Mimóza játszik. Visszafojtott láz ég  
A billentyűkön és a húrokon...  
- A nógatók, a nagy biztatgatók  
Öt perc múltán figyelni elfeledtek,  
(- Mért nem játszik honfibus hallgatót,  
Vad csárdást, vagy jólfésült operettet?!)  
Peer Gynt sorsa, Aase halk siráma,  
Nekik szavak csak, se-szinű szavak, -  
S Grieg álmával a Sorja-Moriába'  
Kicsiny Mimóza egyedül maradt...  
Ott, hova lelke mostan el-kiréved,  
Nagy, gyermeteg gyopárok nyílnak...  
- Mimóza, várj: utadra elkísérlek,  
Mimóza, miénk ez a pillanat!  
Ég, táj és ember, mind olyan csodás ott  
S oly ismerős mégis, hol most mi járunk:  
Nagy elszánások... nagy ellankadások,  
- Mondd, érzed-e, hogy ez a mi világunk?  
S érzed-e, hogy e sokfő társaságban  
- Boldog sziget e szó-ár közepén -  
Mily szent közelbe kerültünk mi hárman  
E pillanatban: Grieg, meg te, meg én...

## ŐSZI SZERENÁTA

Most rád gondolok... A szigeten át  
Hosszan halódik, fojtva, szordinóval,  
Egy halk, egy halállal kacérkodó dal,  
Sirásba csukló, csukott szemű sóhaj -  
Őszi szerenád -  
S megreszketnek a vadgesztenyefák...

Most rád gondolok... A szivemen át  
Halkan zokog s megborzongat és megráz  
Valami lüktető, bolond, beteg láz,  
Mélázó, félárbocra eresztett gyász -  
Őszi szerenád -  
De te ellened még sincs benne vád...

Most rád gondolok... Búsan szelem át  
A sárga avart a síró fasorban,  
- S egy-egy gesztenye a pázsitra dobban,  
Szépen... kimérten... puha rhythmusokban -  
Őszi szerenád -  
S odabizom a lelkem' te reád...

## TOUR DE MAIN.

A vonat indul. Véres szemmel,  
Vadul vág neki a vak éjnek.  
Egy kézfogás még -  
És érezzük, hogy: szó most nem kell,  
E percben a kezek beszélnek.  
Mi belefult a dacba, büszkeségbe,  
Most elmondjuk egymásnak mind a ketten:  
Kacér, kihívó véred lüktetése,  
Az enyém fáradt, türelmetlen.  
Az én kezem remegve koldul  
S tied remeg - a diadaltul:  
Érzed, hogy lelkem' rabul küldöm  
E kézfogásban... S mint győzelmi jel,  
Önhittén mosolyog gyűrűdön  
Egy duzzadt ajku kis moretti fej...

A vonat indul. Most lelankad,  
Most elbocsátja egymást két kéz...  
Egy pillantás még -  
S már ujjongsz az új diadalnak  
S már bennem sír a régi féltés.  
S míg künn a füstben szerteszáll a szikra:  
A féltékenység száz koboldja ront rám,  
És faggat és kinez szivednek titka.  
- A füst a földön fetreng lomhán  
S szakadozó-sűrűdő fátylán  
Keresztül mintha - kezéd látnám:  
Végigsiklik piros ruhádon,  
Mozdulattal, mely: tilt és megtagad.  
- - S most úgy látom, jaj, most úgy látom:  
A kis moretti torzultan kacag...

## ELZÜLLÖTT...

Suttogni fognak: „Hja... elzüllött...”  
S ha nincs szél, nem zug a haraszt:  
Hiuság ellene szegülnöd,  
Ha kit a világ elmaraszt.  
Tudom: lakol, ki parancsot szeg,  
S hogy: szenvedés csak bűnnek bére -  
És mégis im, bocsássatok meg,  
- Szegény fiu! -  
Ha egy szavam van - védelmére.  
Se jobb, se rosszabb, mint a többi -  
Csak fáradt volt és csüggeteg,  
De sebeit el tudta fődni:  
Nem publikumnak volt beteg.  
Szemérmes volt és nagyon gyáva.  
Szörnyen gyáva. - S míg a világ lesz:  
Szemérmes koldus tarisznyája  
- Szegény fiu! -  
Mindig üres. Régi románc ez...  
S egy percben (van perc, mely: halálos)  
Azt hitte, - ez is régi dal -  
Hogy: joga van a boldogsághoz,  
S azt érezte, hogy - fiatal!  
Valami szent csodára várt... S lám:  
Egyszer - melegen néztek rája,  
Mégfürdött két mély szem sugárán  
- Szegény fiu! -  
És - az volt a nászéjszakája...  
Ki ennyit magáénak mondhat,  
Ó jól tudom, hogy: nem szegény -  
S bukását a hiu bolondnak,  
Bizony, hiába menteném.  
De, lássátok, van abban hősi:  
Lidérces éjjel, ólmos nappal  
Korrekt mosolygással - vergődni  
- Szegény fiu! -  
Vagy összeszorított ajakkal!  
„Elzüllött...” Kik majd így ítélnék  
Bölcs bírák lesznek mind nagyon:  
Elrongyolt, elhibázott élet -  
Bűn, melyre nincsen irgalom.  
És mégis - én szánalmat érzek:  
Most, megalázva, összetörten  
Oly furcsa, oly siralmas-félszeg  
- Szegény fiu! -  
Ha így elnézem - a tükörben...

## SIRATÓ.

Elhalófélben visszacsengnek  
Halk szavai a régi dalnak, -  
Csüggedten is bizakvó versek,  
Tavaszi versek - megsiratlak...  
Özönnyi fény s csak foltnyi árnyék,  
Töretlen színek sokasága:  
Romantikus buzavirágkék,  
Pipacspiros, kankalinsárga;  
Gyerekember gyerekszívének  
Öröme, nekibusulása,  
Hívó ének, tavaszi ének,  
Hajh - jávorfából furulyácska...

S megszólal fojtva, tompa szóval  
Hasadt tilinkóm utoljára, -  
Visszasóhajt a siratódal  
A tavaszálmok asszonyára,  
Aki fehér volt s aki jó volt,  
Ki maga volt a bűnbocsánat,  
S ki nem tudta: tavaszi hóbert  
Őszig hervasztó lázra válhat;  
Ki nem érzi: e halk szavakban  
Milyen sok ábrándsiratás van, -  
Csak néz reám némán, nyugodtan,  
Madonna-szemmel, - kisanyásan...

## **EGYRE TÁVOLABB TETŐLED.**

Mimóza, mikor tavaszciról beszéltél  
S szárnyat adtál a merészálmu hithez,  
Gondolhattam-e, hogy ily sebtén itt lesz,  
Hogy ily korán eljő a zord, kemény tél!

Nem daloltam, csak egy-két árva strófát,  
Nem voltam én, csak egy tavaszra, boldog, -  
S belepnek már kis, zuzmarás koboldok, s  
Mint verébraj a hótól roskadó fát.

Utamra kőszá árnyékok vetődnek  
És megyek - egyre távolabb tetőled;  
Az emlékek is sorra elmaradnak,

Csak kettőt őrzök (ó, van örök emlék):  
Törős csengését búcsuzó szavadnak,  
S egy őszi napnak vadgalambszin selymét...

## ÁHITAT-ÓRÁN.

Ez a te órád... Csöndes ünnep.  
Eloltom a lámpavilágot -  
És messze mesévé szépülnek  
A szürke hétköznapiságok.

És szem nem látta csodás kék fény  
Szállong halkán szitálva most szét,  
És álmot sző a japán gyékény,  
És elborong a vén karosszék.

A tükör néz kiégett szemmel,  
Az óra régi éneket ver,  
- S az emléked szüzen, ragyogva,  
Glóriásan kigyul az estben:  
Mint bús Madonna márványszobra  
Dús tömörarany posztamensen...

## A TE ZONGORÁD.

### I.

Tavaszi tusák sebzett bajvivója  
Oltár márványán hűti homlokát -  
Az én oltárom a te zongorád.  
  
Az én oltárom a te zongorád.  
Hűsítő harmat hull beteg szívemre -  
Tavaszi lázak őszi requiemje.  
  
Tavaszi lázak őszi requiemje,  
Balzsam, melytől seb gyógyul, láz lohad -  
Engesztelő szent miseáldozat.  
  
Engesztelő szent miseáldozat...  
S én hittel mondom örök zsolozsmámat:  
Szent, szent, szent nékem ez a néma bánat  
  
Az életem tartalma ez a bánat.

### II.

Mimóza, lásd, hiába: elárult az az egy dal,  
Mely, akkor, vallomás volt: pár félénk, szüzi akkord,  
Mely - egy egész életre - az életembe markolt,  
Mimóza, hidd el nékem: a zongora sosem csal:  
Egy szerelmes szavad volt.  
  
Az álmod árulója, egy pillanat, amelyben  
Szemérmes leányelkéd remegve kivirágzott,  
S én hálásan fogadtam, mint egy fehér virágot,  
- - Aztán: más dalok jöttek, hogy másnap másnak zengjen  
Nyiló asszonyiságod...  
  
De az a dallam él még, meghalkulva, de tisztán,  
Bár benne soha többé nem találkozunk már mi -  
Ó, titkolt lányszerelmek meleg melódiái!  
- A kis hugaid nézem... Sok kurtaszoknyás kislány...  
S mind tanul zongorázni...

## **IGY, EGYEDÜL.**

Bánatom, mint a cyprus gyásza,  
Mély, megbékélt és mozdulatlan  
Csak nézem, csendessé alázva:  
Mint tűnsz el a mély alkonyatban.

Orgonája a temetőnek -  
Zengetői nagy gyászdaloknak:  
Sötét lombjaim égre nőnek...  
S erős vagyok: mint a halottak.

Tagadd meg tavaszod, szerelmed,  
Tagadj meg engem: sorsod-rosszát -  
Sötét-magam hadd vezeklem meg,  
Hogy: jó akartam lenni hozzád...

## ATTITÜDÖK

## GRIZELDISZ.

### I.

Azóta ködre köd szakadt fölém...

De ma is látom.

Augusztusi este,

Tarka skót kendő volt vállára vetve,

Lankadt verbéna csüggött lakk-övén...

Ugy látom őt, mint akkor: álmatag',

Ametiszt-szín napernyő-árny alatt.

A parkban bronzra barnult már a pázsit,

Fáradtan ültünk a gyepszőnyegen, -

És néki - láttam - a lelke is fázik...

Remegve néztem, ijedt-csöndesen.

Remegve néztem, gyáva gyerekember,

Rebbenő szemmel... kamasz-szerелеmmel...

Nevetett, ha a többiek nevettek,

S az nekem úgy fájt: láttam, rejtve szenved,

És kacagása könnyesztitku fátyol...

Kezét nyújtotta a bucsuzkodáskor.

- Azon az éjen mennyi csillag hunyt ki

Incselkedő, látatlan óriások

Huzkodtak sok-sok fénylő, furcsa sávot:

Azon az éjen tenger csillag hunyt ki...

Azon az éjen nem tudtam aludni.

### II.

Azóta ködre köd szakadt fölém...

Fagylódtam a vágyak hideg kövén;

Koldultam és rettegettem a szerelmet;

Meglátogattak nagy kísértet-órák;

S szívem tüzén kis, sunyi gerjedelmek

Gyújtottak üszkös, bűnös lángu csóvát.

...Csak ő maradt meg szentnek a szívemben,

Csak az ő képe néz szüzen ma is rám,

Mint csudatékony, megszentelt talizmán, -

Csak benne hiszek még, konok hitetlen.

- Csábító csókok, könnyen sírt könnyek, ti,

Szerelmek, mikből kárhozat fogan,

Szines háló, mit az önérdek vet ki, -

Vallván vallom: van, aki tud szeretni

Halkan, féhéren, áldozatosan...

Vérző hitemnek még ma is vigaszt ad  
Egy sugara a gyermek-áhitatnak,  
Amellyel akkor néztem rá föl én...

### III.

Azóta ködre köd szakadt fölé.

## LÉLEKHARANG.

Nagyvárosi est zajló árja.  
A hold felhők közül nevet...  
S míg elmerülsz a sokaságba,  
Pár szó megüti füledet  
S mint rejtett, messzi üzenet  
Jaját titkon lelkedbe vájja.  
Orozva jó... Tán asszony-ajkrul...  
Míg hozzád ér, sóhajra halkul -  
S mégis oly törösen hat át,  
Beszívod mérges illatát,  
És csupa köny, és csupa vád,  
És a szived szívébe jajdul.

„Meghalt szegény... Tegnap temették...”  
S a szó most szembenéz veled -  
Tán máskor, máshol fel se vennéd,  
De most remegve érezed,  
Hogy - életednek része lett:  
Nehéz, elűzhetetlen emlék...  
És szívszorongva mégy tovább;  
Néma szomorúság fon át -  
És nem tudod, lelked' mi érte,  
És nem tudod, kit okolj érte -  
A kéken égő holdtányért-e?...  
Vagy az asszonyhang bársonyát?...

S egy ismeretlen ember sorsát  
Elszántan szivedre veszed,  
És hasztalan mondod: botorság! -  
Messziről küldenek neked  
Gyilkos illat-üzenetet  
Idegen siron nyíló rózsák...  
S csak visszafáj, csak visszacseng még,  
Meglopva lelked tiszta csendjét -  
És fájó emlékezetül  
Lelked lelkére nehezül  
Sötéten, könnyörtelenül:  
„Meghalt szegény... Tegnap temették...”

## A BIBLIÁS EMBER.

Lidérces éjen, könyv-kinyitva  
Faggatom: mi az élet titka...

Imént a kárhozatot láttam  
Ó-szövetségi zordonságban;  
Próféták szava mennydörögte:  
A gyöngye elvész mindörökre!  
Csábít a bűn, kábit a mélység -  
Halállal halsz meg... egy lépés még!

Élethez erre nem vezet nyom...  
S másutt nyílt ki a Testamentom:  
Kinyílt, - kék iris barna éjbe' -  
Édes Énekek Énekére;  
Halk nárdus-illat áradott szét,  
Szent volt a bűn, a kárhozat szép:  
Csókszivatarban, rózságyon -  
S mellettem párductestű párom...

De szél csak zúg, de szél csak támad,  
Csak borzolja a bibliámat:  
Im itt - közötte nyítt lapoknak -  
Illatjavesztett rózsza fonnyad  
S regél, míg künn az Élet zöldül,  
Hiú gondról, hiú gyönyörrel;  
Fekete rózsza, halott rózsza:  
Salamon rezignációja...

A szél elült... s a könyv csak nyitva.  
- A Vanitas az élet titka?!

## **MAGNA PECCATRIX.**

*- S. Lucae VII. 36. -*

Szelid-megértőn méláz rá a Mester,  
Ő meg az Úrhoz könyein át néz föl;  
Illeti lábát illatos kenettel,  
Nárdusolajjal, porphyr-szelencéből...

Farizeus-szó szitkot szór szemébe,  
Farizeus-gúny borítja fejét el, -  
S ő Jézuson csügg remélten-remélve  
S szent testét törli haja selyemével.

- Egy harántsíp sikongat a közelbe'...  
Ott künn az alkony a fehér fővenyre  
Szederjes árnyrózsákat ejteget, -

Nehéz bimbók pattannak ki az estben. -  
Jézus ajkáról szelid szózat lebben:  
„Megbocsátok: mert igen szeretett...”

## VERSAILLESI IDYLL.

A Mansart-kastély malachit-termében  
A butoroktól bucsuzik a nap.  
Gobelin-karszékén estbehajló-régen  
Ül a napkirály. Halvány. Hallgató.  
Künn őszutói, mély, piruló alkony  
Fényében fürdik a fakó pagony...  
A napszállaton szép, viruló asszony  
Mélázgat: madame Maintenon.

A király kegyes, könnyes áhítatban  
Fűröszte meg a vén lelkét elébb.  
Maintenon asszony szép ájtatos-halkan  
Felolvasta a Szentek Életét.  
Ó, e halk könyvben annyi, annyi vád van,  
Mely, így ősz-estén, fájón felzokog, -  
Jaj, Szent Lajos óta Franciaországban  
Nem szentek ám a Lajosok...

És elmereng a királyok királya...  
- Asszonya meg már más dolgot talált:  
Nagy szorgosan lapozza, korrigálja  
A saint-cyri zárda gyakorlatát.  
Gyilkos hegye az iramló irónnak  
A patyolat papíron szaporán kopog:  
Öreg hibáról bőven gondoskodnak  
A saint-cyri kisasszonyok!

Lajos feláll. Bepillant a füzetbe  
Az ítéletosztó szép vállain át:  
- S elnéz hosszan (sok bús szentet feledve!)  
Egy-egy bohó, kacér - íráshibát...  
Ó, ez már nem az áhítat órája:  
Vágyai fürge repton rajzanak  
Híu lepkemódra szűz-fehér rózsákra...  
Sötétül. Jaj, szállt a nap...

## **SCIROCCO.**

*- A Puntizzán. -*

Nyugat kigyul még kénkősárga fényben,  
Aztán az ég beárnyalódik mélyen;  
Ami szín volt, mind sós párába olvad,  
A vert hullámok nyögve panaszkodnak...

Tenger, engem is vad viharok vágnak -  
S lelkem mégsem mer hívni rokonának:  
Itt, a te nagy haragod közelében,  
Csak fájóbban érzem törpeségem!

Pedig, az égnek haragja csitulván,  
A te kebledben elpihen a hullám -  
De rám az égen egy sugárka vár-e?...

Nincs felelet. De, szélről ostromolva,  
Fehérlőn rajzolódik a habokra  
Egy köszöbor: a Madonna del Mare.

## GOUNOD-DALLAMOK.

### I.

Szűkes és szürke, szomorú szobácska.  
Festett butorok és fakult falak.  
A varrógép szapora kattogása  
Méri a percet, mely sebtén szalad -  
Ó pedig pénz ám minden pillanat! -  
Pénz, gondtalanság, csillogás, vagyon:  
Mindez itt színes, hímes álmodás csak, -  
Kis varrólány sóhajt: nehéz nagyon  
Keresni pénzt és varrni selymet - másnak...  
Piciny cipője a pergő pedálon  
Fürgén kopog. - S míg künn leszáll az est:  
Lelkébe' halkan - tarka, csalfa álom! -  
Valami melódia muzsikálni kezd.  
Nagy titok ám az... Nincs is tanu rá más,  
Csak a falon a hímzett Házi Áldás,  
Meg az ablak közt az a pár virág:  
Mikor - a zúgó gép fölé hajolva -  
Kicsi szíve nagy vágyával dalolja  
A bűvös, csábos - Ékszer-áriát...

### II.

Bársonyos, bánatos, ájtatos alkony.  
Bársonyos-selymes pici budoár.  
A festett haju, festett lelkü asszony  
Kiréved az estbe. Renyhe, rőt homály.  
Végtelen percek... Tán az idő is áll. -  
S valahol egy varrógép dalba fog,  
Meglopva orvul a kis szoba csendjét, -  
Jaj, szomorú dal: benne felzokog  
Egy alvó emlék, egy elföldelt emlék...  
S a rágondolás száz színből szőtt szárnyán  
Csak viasszállong, visszazsong a múlt:  
Színes szegénység... szétködlött szivárvány...  
S egy melódia... hervadt... megfakult  
Egy melódia. Lopva jó csak, halkan  
De így, violás, vádas alkonyatban  
Lelket megejt, lenyüggöz, fogva tart -  
S a kurtizán, a kerevetre rogyva;  
A selymes-pelyhes párnákba zokogja  
Az ábrándos, szüztiszta - Rokka-dalt.

## KRIMI SZONETT.

Bagcsiszeráj fölött hasad a hajnal:  
Mély-kék egén már sárga sávja int -  
A fogyatkozó éjszakába' kint  
Fogyó reménnyel esdekel egy halk dal...

Kék-sárga sávós selymén pamlagának  
Szép, ledér Mirza nem leli helyét  
(Vágyát virasztja sok meghitt cseléd) -  
Érte zokog a dalos-szavu bánat...

- Csend. Aztán, később, még egy halk futam.  
Mirza az ónos ablakhoz suhan:  
A kendőjét le-, mégis csak ledobja!

S kiréved... A nap még alacsonyan jár:  
S bús, viaszos fényétől beragyogva  
Egy ifju hever... Meg egy véres handzsár.

## LOVAS-PORTRAIT.

(És nem temették el az évek őt,  
Ezek a fáradt, lomha léptű évek...)

Aranyban-izzó volt a délelőtt,  
És hosszú, mint a szentiváni ének.

Ott állt az udvarháznak lépcsajén  
(Mese-királynő, fekete titok) -

A rózsafák bókoltak könnyedén  
S mély alázattal a délignyitók.

És lehajolt, büszkén és szűzi keccsel,  
Hogy az övébe virágot szakasszon.

(Künn érdes hangok: „Hé! A lovászt keltsd fel!  
Nyergelni! Kilovagol a kisasszony.”)

- Kezét nyujtotta s a nyeregbe lendült  
(Kis keztyüs kéz, érezted-é tusám?...)

S csak néztem őt, amint pompázva fent ült:  
Álom-királynő, álom-trónusán.

Még búcsut intett hajlós ostorával -  
S szállt a napfényben: éjszin-tollu páva!

(Az ut csillámló, aranyos porával  
Én árva vágyam szálldosott utána.)

## NEVETŐ SZALON.

A kis szalonban „páratlan szombat” van.  
A hangulat is páratlan mindenütt.  
A falról Csendélet (olajnyomatban)  
Áraszt lakályos, jutányos derűt.  
És jókedv. És jóllét. És jóllakottság.  
Pohos vázában - ah! - porcellán-rózsák,  
És bric-à-brac, és nippe, egész halom, -  
A zongorán Beethoven gipsz-hermája.  
S mennyi ur meg dáma!... S mennyi puff meg párna!  
Ó bájos, nyájas nevető szalon!

A rőt Mester leül a zongorához  
S kiver egy vészes, félvad harci tust  
S egy agyonfűzött hölgy aprón kiáltoz:  
„Ah, én imádok minden klasszikust!”  
- Egy ur a kotta-lámpást felcsavarja  
S im: Beethoven fájdalmas lárva-arca  
Kirajzolódik a szomszéd falon, -  
S egy csitri pajkosan grimácsol rája,  
S egy víg uracska bókol: „Á'sszolgája!”  
- Ó fényes, édes nevető szalon!

## **A LEVÉLSZEKRÉNY.**

A tükörlak gyöngyöző üvegjén  
Elnéztem órahosszat: odaát  
Mint nyeli el a pirosajku szekrény  
Annyiak titkolt örömet-baját.

Elnéztem őket, amint oda tértek:  
Sok vánnyadt arc, gondtól gyűrött, fakó,  
Sok kapzsi szem. - Hiába: az önérdek,  
A konclesés csak jó tollforgató!

Mily vigasztalan és sivár e kép!  
- Aztán jött egy szép, Lenbach-arcu lányka,  
S nagy pirulón belopta levelét;

Láttam, mint réved hosszan még utána,  
A szemét néztem: ó, hogy csillogott!  
S a vasszekrényben most egy szív dobog.

## **HAMLET.**

### **I.**

Ó szép a jámbor, istenes halál  
Zsolozsmás, sárga őszi délelőtt, -  
De így kimulnom - Patrik úgyse' - fáj...  
Ó szép lehet az istenes halál!

Rámvillan egy szem borostyánosan  
S követem én bús csigahéj-király,  
Szellemidéző kósza szélroham -  
S egy szem mered rám borostyánosan...

### **II.**

Hallom Fortinbras harsonáit,  
(Jó éjt!... A többi néma csönd.)  
Nem sebem öl meg -: holtra kábit  
Az illat, mit az ő babérja önt!

Jó Fortinbras, ki tud: akarni,  
(Jó éjt meddő, könyes tusák!)  
Jön, friss babérral eltakarni  
Az elbukónak fáradt gesztusát...

## **CHIAROSCURO**

## ÉNEK EGY NYITOTT ABLAKRÓL.

A szomszédomban ablakot nyitottak:  
Fénykéve surran a szobámon át,  
Körülsugároz, selymesen cirógat -  
A szomszédomban ablakot nyitottak.

A szomszédomban zongora kacag  
S most, ablak-nyiltán, átszüremkedik: csitt...  
Ez Schubert... Szúzi és vidám szavak...  
A szomszédomban zongora kacag.

A szomszédomban álmodik a jácint,  
Nehéz illatja vágyón átoson,  
Mint csókos emlék nyári éjszakánkint  
A szomszédomban álmodik a jácint.

A szomszédomban boldogok lehetnek!  
S egy ablakrésnyi fényt, dalt, illatot  
Juttatnak nékem, az ismeretlennek -  
A szomszédomban boldogok lehetnek.

A szomszédomban a rózsás titoknak  
Tolvaját, engem, senki sem gyanít,  
Vágyak Lázárját: álmot, fényt ki lop csak...  
A szomszédomban ablakot nyitottak.

## **CAPRICE EN BLEU.**

Homlokán diadém kék orchideából,  
Vakító vállán türkiz-szin fátyol,  
Tekintete kékes rőzsefényben égve  
Réved az azur Ismeretlenségbe...

A szemem-lelkem ott méléz e képen.  
S vissza mereng rám ő, szomoru-kéken...  
Miatta kárhoztam - kék bűvét csodálva -  
Harmatos hajnalból mély-nagy éjszakába!  
S fáj mégis válnom a kék - Romantikától.

-----  
Hervadt orchidea, foszlányos kék fátyol,  
Könyes szem, mely a kéklő éjbe mélyed -  
Átviharzik rajtok kacagva az Élet  
S szemfedőt vet rájuk.  
Halotti kéket...

## **HANGFOGÓVAL.**

Enyém a dal, a hangfogós, a halk dal,  
Mely fájdalmát, könnyét elrejtve gyászol,  
Mely szenved - összeszorított ajakkal  
S irtózik a gyász visszhangos jajától.

Lelkem viharja, mely a partra dobja  
A sápadt gyöngyöt, - halk szellőre lankad,  
S csak tűnő árnya tekint be dalomba  
Csüggedt-magamnak, szomorú-magamnak.

Nagy éjszakámból, az örömtelenből,  
Nem rémlik bele, csak parányi árnyfolt, -  
S hozzátok csupa tört sóhaj eseng föl,  
Tört sóhaj, mely lelkemben - sikoltás volt...

## **SZÖNYEG-FILOZÓFIA.**

Magasba mért törnék önhitten?  
A lehetetlen nem hevit, -  
Mélységben annál többre vittem:  
Le, egészen a - szőnyegig.  
- Színes szövetje szép Keletnek,  
Keleti bölcsesség van benned:  
Szőnyeg, szőnyeg, virágos szőnyeg,  
Megértést hadd tanulok tőled!

Színes szövetje szép Keletnek,  
Elnyugszom ím rajtad hanyatt:  
S mert igaz bölcsesség van benned,  
Bölcsésé vénülök perc alatt.  
- Ej, balgaság, hogy a világ bánt!  
Jer mokka-gőz... ópium-ábránd...  
Szőnyeg, szőnyeg, virágos szőnyeg,  
A valón csak az álmok győznek...

Ej, balgaság, hogy a világ bánt,  
- Itt, a te meghitt kebleden,  
Csak mokka-gőz, ópium-ábránd  
Mind, ami ott künn - gyötirelem;  
Mind, miért hitem harcba vittem,  
Virágos halottá lesz itt lenn, -  
Szőnyeg, szőnyeg, virágos szőnyeg,  
Be jó is vagy te - szemfedőnek...

## SONNET CONSOLANT.

Ha suhog is már selyme a nagy estnek,  
Ne haljon ki a dal az ereszalján:  
Röppenjenek föl a szilaj, a harsány  
Rapszódíák helyett ma halk szonettek.

Hideg szonettek, hófehér szonettek,  
Mind halkszavu, mind tépett szárnyu, halvány,  
De vigasz annak - álmok alkonyatján -  
Aki szeretett s akit nem szerettek.

S megindul árván, esti áve-szóra,  
A hervadt vágyak halk processziója,  
Uj, ismeretlen szentséget keresve, -

A barna lombok őszi ködben áznak,  
Mint tömjén száll a nehéz hervadás-szag  
S halk szonett-kórus cseng belé az estbe.

## **PASSI-FLORA.**

Kis vértanú-virág, ravatal-rózsza,  
Lásd, igazad volt: visszajöttem hozzád,  
Nagy jóságodnak örökös adója.

Lásd, tavasz multán csak hazataláltam,  
- Tavaszi lázak beteg elgyötörtje -  
A te napfényes, tiszta küszöbödre.

Ma szerelemnél jobb nekem a jóság -  
Hadd tüzzelek ma téged a szívemre,  
Nyárutón nyíló bús Golgotha-rózsát.

Tűnt tavaszomból nem jött velem semmi,  
Tűnt tavaszomat nem fáj megtagadnom,  
Csak te tudj újra hozzám édesedni.

Csak te ne érezd, én kicsiny virágom,  
- Nyárutón nyíló, bársonyszirmu, tiszta -  
Hogy a szívemet holtan hoztam vissza...

## CHANSON SANS PAROLE.

Mi szerelmemben borús meg bohó volt,  
Siralmasan víg, kacagón komoly,  
Az árva vágy, a csók, az el nem csókolt -  
Egy szordinós akkordban egybefoly.  
Remény, lemondás tördelőzve, halkan  
Szövegtelen dalfoszlánnyá szövődnek,  
Könyet, mosolyt eggyé ringat a dallam -  
Mint ott izzik egy csöpp rózsaoajban  
Mérgé-méze egy egész rózsatőnek...

És száll a dal. De már nem a magosba:  
A sűrű köd röptébe fojtja meg, -  
Remeg a lelkem, mint a virágos fa,  
Ha szélzilálta kelyhe szétpereg;  
Ha szerteszállong színevesztett szirma  
S nászkoszorúját elhullatja lassan, -  
Nem volt jogom, hogy az én félhalk, tiszta,  
Szép, szivárványos hangulataimba  
A te lelked is bele csalogassam...

## REQUIEM.

Künn panaszos, didergő dal fogan,  
Tördeli-hordja kósza szélroham...  
Itt benn félhomály -  
Csak theám csillog bús-viaszosan.

A lelke hervadt emléken időz  
(Messzi napfény és messzi, messzi ősz!) -  
Tegnap: mindenem,  
Ma már: havanna-ábránd, thea-gőz...

Tegnap enyémnek tudtam a szived  
(Messzi mosoly és messzi, halk rimek) -  
Ej, mit - semmiség!  
Csupán: megöltek egy szivet s hitet...

Minden mindegy. Ugyis későre jár.  
Bús lelkeért - míg az idő megáll -  
Mondok egy misét...  
Lám: a thea kékes tömjéne száll.

Lám: odakünn a szél is elpihen  
A kora éjnek áldott csendjiben, -  
Olyan ez az éj,  
Mint gyertyafényes téli requiem...

## TARPATAK.

### I.

Itt minden: szín; szivárványos szüret,  
Színek szüretje ez,  
Dús ékszerül itt minden - színt keres:  
A dél, a szürkület.

És minden: forma; a felhő, a hab  
- Órákig nézheted, -  
Látatlan szobrász modellálja meg:  
A perc, a pillanat.

És minden: zene; a zajló vizár  
S fenyves-zugás: zene,  
Örök erők örök hangversenye -  
S a csend is muzsikál...

### II.

Itt jársz megint, ki jártál tegnap itt,  
Bús fanfárral fogad a Tarpatak -  
S te idegennek érezed magad:  
Te keresed a - tegnapit.

Az emléket, melyet lelkedbe' tegnap  
- Mint képes kártyát - elvittél haza;  
Csak tegnap volt! - Leszállt egy éjszaka,  
S te érzed: idegen vagy.

- Hol a habok, melyeknek általadtad  
A messzeségnek szánt üzeneted?  
S ezektől, melyek most zúgnak alattad,  
Ki, ki üzen neked?...

Fönt a bércekben csermelyek fakadnak,  
S várja őket a mesés, messzi tenger! -  
És állsz, csak állsz hídján a Tarpataknak,  
Riadt sziveddel -

## NOSZTALGIA.

Zarathustra, élet szeretője,  
Nagy kívárással kívánczom ma  
Napsütéses, iratos meződre.

Innen, ahol minden harsonás dal  
Hangfogós elégiára halkul,  
Hozzád vágyom dús vágyakozással.

Itt: a fényben - árnyékok vetődnek,  
Szebb az élet, élethebb te nálad:  
Kedvtelése játékos erőknék.

Itt a szép is: csupa morbid szépség -  
Ó be vágyom televény meződre,  
Hallgatni a fű örök növéset.

Megsejteni a buza csiráján  
Zsendülését acélos vetésnek, -  
Elhajítani bús halotti lárvám.

S élni, élni: életet, egészet,  
S élő hittel életre csókolni  
Uj hangszeren az örökegy Szépet!

Ó, de - késő: álmok, átkok, árnyak  
(Mily hitványak és milyen erősek!)  
Eljegyeztek engem a halálnak...

Zarathustra, a lelkem merő seb.

## LAMENTOSO.

Egy éjszakára vártam örök-óta,  
Nappalaimért megvigasztalóra,  
Mely egyetlen szóval szíven talál, -  
Ugy vártam rá, mint beteg babonások,  
Kik nem hisznek, csupán csudákba' már...

Egy éjszakára, melyen elenyésszem  
Lefojtott vágyak feltörő tüzeiben  
Egy szóért, mit nappalom megtagadott, -  
Hiába. Késő. Lelkemre csapódnak  
A hajnali fanyar párázatok!

Egy éjszakára vártam örök-óta...  
Késő. Lepergett a fövény-óra,  
S vágy-betöltetlen az éj elosont,  
- Ugy állok itt a szennyes szürkületben,  
Mint egy leégett, üszkös gyertyacsonk...

## **ÖRÖK FÉLUTON.**

Napok...

Tükörből nézek a szemembe

S a tükör taván tűnő árny rezeg:

Ki - tegnap voltam. S fürkészem remegve

Az ismeretlent, ki - holnap leszek.

Kisért a tegnap, hiteget a holnap -

S én állok közbul, örök féluton,

S a két talányt, mely eggyé sosem olvad,

Magam-áltatva eggyé hazudom.

Várok. Egy napra. Titkot megnyitóra,

Melyen majd hittel harsogom: vagyok!

- S jó árnyak lomhán lépő légiója,

Szegényen, szürkén, szomorún...

Napok.

## GROTESQUE.

Ezen az ólmos reggelen  
- Künn szél dobol az ablakon -  
Szívem verését hallgatom,  
Vad riadóját altatom  
Ezen a fanyar reggelen.  
Oly keserű az életem,  
Mint éhomra szitt cigarettám...  
Tükrömből sápadt rém mered rám,  
Csak nézem őt - s nem ismerem:  
Ki ez a furcsa idegen?  
- Egy halvány vércsepp a beretván,  
E reggeli rút fegyveren -  
S csodálkozom, hogy: vérezem még,  
S csodálkozom, hogy: érezem még  
Ezen a halott reggelen...  
És szobám-szerte kripta-szag.  
S tudom: már meg nem vált, hiába,  
Meleg, megértő és meghitt szavak  
Nagy mágiája...

Ezen a nyirkos reggelen  
A képzeletem száll tova,  
És oly tisztán, mint tán soha,  
Az éltem első asszonya  
- Ezen a gyilkos reggelen -  
Előttem újra megjelen.  
Most kelt fel épp... Tükrébe réved...  
S megejti lelkét bús ígézet;  
Aztán tagolva, csendesen,  
Mondani kezdi: Sze-re-lem, -  
De ijedt hallgatásba mélyed:  
Hazug a szó és fénytelen!  
S érzi: nem vár rá diadal már,  
És érzi, hogy: nem fiatal már,  
Ezen a fonnyadt reggelen.  
Szeme: két holt tűzű agát  
(Az elhamvadt láng föl nem éled!)  
S fáradt mosollyal megadja magát  
A vénülésnek...

## **EGY SZÁL RÓZSÁVAL.**

Bucsuzkodom az ifjúságtól,  
Mely ígéret maradt csupán,  
Utána nézek,  
Mint a lekésett  
A robogó vonat után.  
Elnyeli a mély árnyu távol, -  
Bucsuzom a fiatalságtól.

Nyomába' még a távozonak  
Piros kendőt lobogtatok,  
Az árnyak nőnek,  
Piros kendőmet  
Elnyelik az alkonyatok  
És ködbe fojtják búcsuzómat,  
Mit mondanék a távozonak.

És tovaszáll... A gomblyukamba'  
Égő emlékül itt hagyott  
Egy rózsaszálat,  
Ha az leszárad,  
Virágot, többet, nem kapok!  
S csak nézem, amint száll suhanva, -  
Egy szál rózsával gomblyukamba'.

## VÁDAS ESTÉN.

Az alkonyat be hamar rámköszönt:...  
Ne higgyétek, hogy nem fáj a sötét ma,  
Csak: megtanultam, hogy ami fény: céda,  
Csak: nem várok többé sugárözönt;  
De azért a napfényt megsiratom néha,  
De azért fájón érzem a közönyt,  
Hogy nincs barátom, csak pár furcsa könyv:  
Pár lelkesebzett élet-nyomorékja -  
Beteg rajongó, keserű poéta...

Mint festő, hogyha látja: büszke vásznán  
A szárnyas lélek megkötött marad,  
Vagy szobrász, hogy: ma lomha kődarab  
A máskor oly elmés beszédű márvány, -  
Ugy érzem én is: „Mért öled magad?  
Mit érsz el nagysok vivódásod árán?  
- Amit dalolsz, reményed-vesztve, árván:  
Lelkedből egy-egy tört tükördarab -  
Kis, alázatos, meggyötört szavak...”

.oOo.